

PREFAȚĂ (I)

Doamna Elena Marinescu, medic primar geriatriu, coordonatorul Cabinetului de Geriatrie din Policlinica universitară Iași, aduce o nouă contribuție la îmbogățirea patrimoniului științific, în domeniul asistenței vârstnicilor, prin elaborarea lucrării *Teme fundamentale de Geriatrie și Gerontologie. Studii interdisciplinare*.

Această lucrare este cea de-a șasea, alături de: *Geriatric, Gerontologie și Medicină Generală*; *Gerontologie medico-socială și patologie geriatrică*; *Ecologie umană și medicală. Medicină socială* (în colab.); *Personalități ale școlii medicale ieșene* (în colab.); *Medicină și umanism. Comunicarea medic-bolnav* (în colab.).

Noua lucrare reprezintă o contribuție la analiza unor teme fundamentale ale Geriatriei și Gerontologiei, punând accentul pe investigarea și terapia în patologia specifică persoanelor vârstnice. Lucrarea este judicios structurată în opt capitole, care prin tematica abordată aduce noi contribuții cu implicații teoretice și practice, medicale și socio-umane, într-un domeniu de larg interes pentru ameliorarea stării de sănătate a unui segment populațional tot mai reprezentativ.

În primul capitol, intitulat „*Quo vadis medicina?*”, se prezintă în mod documentat locul și rolul Geriatriei și Gerontologiei în medicina contemporană, relevându-se atât evoluțiile pozitive ale acestei discipline medicale, grație unor personalități ilustre, precum academician Ana Aslan, părintele Geriatriei românești, continuatorului operei sale Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici, cât și unele reticențe privind statutul acesteia în învățământul medical universitar și în sistemul general al ocrotirii sănătății.

În capitolul al doilea, intitulat *Patologia persoanelor de vârstă a treia*, după o introducere binevenită (*Prolegomene*), sunt abordate trei probleme de

importanță cardinală și anume: 1. Particularități ale stării de sănătate și ale patologiei persoanelor vârstnice; 2. Longevitate activă și vârstnicul fragil; 3. Maladii frecvente la persoanele de vârstă a treia. În cadrul acestui din urmă subcapitol, autoarea prezintă formele de manifestare și tratamentul privind depresia, incontinența urinară, căderile, accidentele, durerea și neuropatia diabetică, bolile cardio-vasculare.

În capitolul al treilea, cu titlul *Dialogul medic-bolnav, implicații psihologice și terapeutice* se vedește preocuparea constantă a autoarei, pentru abordarea multidisciplinară a acestui subiect de mare actualitate în medicina preventivă și terapeutică, în general, și-ndeosebi în domeniul Geriatriei. Este un subiect ce a fost discutat parțial, din alte unghiuri de vedere, și-n celelalte lucrări publicate de către Dr. Elena Marinescu. De data aceasta, analiza se concentrează asupra implicațiilor psihologice ale *dialogului medic-pacient vârstnic*, în faza anamnezei, a investigațiilor clinice și paraclinice, din ambulator, a diagnosticului și, mai ales, a terapiei, relevând din acest punct de vedere posologia medicamentului, a dozei, a metodei *placebo*, etc. Reținem, ca un fapt remarcabil, referințele ample ale lucrării, cu privire la concepția unor personalități ilustre, emblematice, ale Medicinii românești și universale, privind interrelația medic-pacient și, în mod distinct, dintre medicul geriatru și pacientul vârstnic, ceea ce conferă lucrării șansa de a fi un instrument folositor generațiilor tinere de medici specialiști în geriatrie și în alte domenii ale medicinei.

În același capitol este abordată o altă problemă, pendinte de cea anterioară, și anume, dimensiunile și valențele, implicațiile etice și deontologice ale medicinei geriatrice, răspunderea medicului geriatru pentru prestația medicală, pentru maniera comportamentală și deciziile curative adoptate.

Lucrarea cuprinde un capitol distinct, care dezvoltă ideile privind Impactul Revoluției Științifice și Tehnice, al Revoluției Informaționale, asupra științelor medicale, respectiv atât consecințele pozitive, inestimabile, din

domeniul medicinei preventive și curative, dar și efectele malefice, negative, ale acestor cuceriri impresionante, mai ales când se ajunge la excesul de investigații sofisticate, bazate pe tehnici medicale și, drept urmare, la abandonarea metodologiilor, a experienței clasice, prin suprasolicitarea elementelor, mijloacelor moderne. Aceasta duce la dezumanizarea medicinei, la îndepărtarea bolnavului de medic și la traumatizarea psihică a acestuia, mai ales a celor vârstnici. Capitolul înserează, în acest sens, mai multe considerațiuni, opinii cu valoare deosebită, ale unor specialiști de seamă ai medicinei românești și ieșene.

În lumina acestor concluzii, în același capitol, autoarea întreprinde o evaluare pertinentă, cu privire la evoluția medicinei generale, a familiei, sub raportul competenței și mijloacelor de intervenție ale medicului generalist.

În capitolul al cincilea sunt abordate, *in extenso*, teme majore din domeniile Medicinei sociale, Sociologiei medicinei, etc., cu ample referințe asupra aportului deosebit de valoros al Școlii medicale ieșene la fundamentarea acestor discipline, precum și la dezvoltarea lor sub raport științific, interdisciplinar, metodologic, pe parcursul deceniilor. În acest sens, este abordată o problemă de semnificație majoră, cu privire la umanismul medicinei românești, cu referire la concepția și atitudinea unor personalități de renume, care au înțeles și demonstrat, prin conduita lor, că „Medicina nu este numai știință, ci și conștiință”.

Ca fost discipol și doctorand al reputatului Prof. univ. Dr. Gheorghe Zamfir, cu poziția sa recunoscută în domeniul Ecologiei, în ultimii ani, medicul primar geriatru Elena Marinescu a fost atrasă de studiul interrelațiilor dintre medicină și ecologie, contribuind la profilarea, definirea și consolidarea statutului Ecomedicinei, disciplină în curs de afirmare, în condițiile crizei ecologice mondiale.

Continuând aceste preocupări, în capitolul VI, autoarea abordează pe larg, problemele poluării chimice, fonice, degradarea mediului ambiant și consecințele nocive ale acestora, asupra stării de sănătate a omenirii, respectiv

apariția bolilor specifice (care formează obiectul de investigație al Ecomedicinei), implicit a așa-numitelor „boli ale civilizației”. Autoarea nu numai că semnalează, dar și sugerează, conturează măsurile ce se impun pe linie guvernamentală pentru Protecția Naturii și a Mediului înconjurător, pentru intensificarea acțiunilor, privind educația ecologică a membrilor societății. O pledoarie bine motivată, obiectivă, se referă la necesitatea promovării disciplinei de Ecomedicină, în sistemul învățământului universitar medical, a integrării acesteia în procesul instructiv-formativ al studenților medicinști.

Autoarea se ocupă în Capitolul VII de o problemă deosebit de importantă pentru destinele, perspectivele Medicinei, în general, ale Medicinei românești, în particular și anume: Interferențele dintre Clasic și Modern, dintre Tradiție și Inovație, în Medicina contemporană. Este de prisos să subliniem că analiza unui asemenea subiect este binevenită, în condițiile în care cu toții observăm că în practica medicală, dar și în plan teoretic, asistăm la unele tendințe de exacerbare a Modernului, a Inovației, uneori încă nevalidate, a tehnicii moderne de investigație și tratament, în detrimentul experienței și al valorilor, metodologiilor clasice, confirmate de vremuri și de pleiade de savanți.

Concluzia autoarei, formulată pe baza opiniilor unor exponenți de mare prestigiu ai Medicinei românești, este aceea a necesității îmbinării judicioase a Clasicului cu Modernul, a Tradiției cu Inovația, în toate etapele derulării actului medical, a dialogului medic-bolnav.

În ultimul capitol, *Postscriptum*, sunt publicate câteva recenzii și exegeze asupra lucrărilor recent apărute, ale autoarei, întocmite de personalități de prestigiu ale medicinei românești, precum Acad. Crișan Mircioiu, Prof. univ. Dr. Gheorghe Scripcaru, Membru emerit al Academiei de Științe Medicale, Prof. univ. Dr. Georgeta Sinițchi, Conf. univ. Dr. Mioara Navrotescu, ș.a. Este o inițiativă apreciabilă publicarea unor opinii, considerațiuni ale specialiștilor, asupra lucrărilor nu de mult publicate, de același autor, întrucât oferă cititorilor

posibilitatea să-și formeze o viziune mai largă, asupra preocupărilor, a aportului autorului, în domeniul științei, al publicisticii medicale.

În final, subliniem faptul că lucrarea este elaborată pe baza unei ample bibliografii din țară și de peste hotare, care este fructificată în mod creator, selectiv, fiind prezentată, *in extenso*, la sfârșitul fiecărui capitol, dar și-n subsolul paginilor.

Lucrarea de față are, prin tematica abordată, o largă adresabilitate, fiind utilă nu numai medicilor geriatri și specialiștilor în medicina de familie, comunitară, ci și cadrelor didactice tinere din învățământul medical, asistenților medicali și, de asemenea, publicului larg, îndeosebi persoanelor în vârstă.

Propunem autoarei să adauge la valoroasa sa contribuție științifică, metodologică și publicistică, un rezumat și un sumar, în două limbi de circulație universală, ceea ce va ridica nivelul axiologic și praxiologic al lucrării, va permite lecturarea ei și în circuitul științific și medical de peste hotare.

Prof. univ. Dr. Aurel Ivan

Universitatea de Medicină și Farmacie „Gr. T. Popa”, Iași

PREFAȚĂ (II)

Cartea intitulată ***GERIATRIE-GERONTOLOGIE - TEME FUNDAMENTALE. STUDII INTERDISCIPLINARE MEDICO-SOCIALE*** abordează de fapt o problemă veche, dar și foarte actuală: aprecierea interdisciplinară a vârstnicului, nu singular, ci în contextul social, ecologic, al acestuia, în era supertehnicizării și progresului științific.

În sănătate, multidisciplinaritatea echipei este necesară. Termenul de echipă este asociat celui de acțiune și înseamnă a lucra în comun (după H. Mosnier-Podar).

Pluridisciplinaritatea, în *Le Petit Larousse* se definește „drept grupa de persoane care lucrează la același concept și își unesc eforturile pentru aceeași realizare”. În sănătate pluridisciplinaritatea sau interdisciplinaritatea grupează profesioniști care lucrează și urmăresc același obiectiv iar interacțiunea diferiților membri ai acestui grup este primordială.

Reunirea competențelor și experienței mai multor profesioniști în sănătate, pentru a atinge un obiectiv comun, este necesară.

Echipa multidisciplinară conduce la creșterea aderenței bolnavului la recomandările medicilor, la creșterea satisfacției pacienților, la creșterea stării de sănătate și utilizarea mai bună a serviciilor de sănătate.

Vârstnicul are polipatologie și este, prin excelență, un bolnav cronic. Deci, pentru acesta, echipa multidisciplinară este necesară pentru diagnostic și tratament preventiv și curativ.

Gândul și faptele noastre, ale practicienilor în medicină, nu sunt numai de a preveni și trata o boală a vârstnicului, ci de a obține o longevitate activă, deci un vârstnic autonom, fapt subliniat în carte de autoarea Elena Marinescu.

În cartea sa, prin cele opt capitole cuprinse în cele 293 de pagini, se demonstrează acestea cu prisosință.

În **primul capitol** se pleacă de la înaintașii Geriatriei ieșene (căci dacă nu avem înaintași nu suntem nimeni) și se ajunge la promotorii Geriatriei actuale naționale.

În **al doilea capitol** se discută despre particularitățile stării de sănătate ale vârstnicului, deoarece vârstnicul este o persoană fragilă și poate reacționa deosebit, în fața unui impact medical sau social.

Evenimentele dominante din viața vârstnicului, după cum știm, sunt legate de pierderi. Vârstnicii au, de cele mai multe ori, o avalanșă de pierderi pe plan cognitiv, somatic, emoțional, social, încât orice carte sau tratat despre vârstnic este necesară.

În acest capitol, al doilea al cărții, sunt discutate cele mai frecvente suferințe ale vârstnicului, durerea, căderile, depresia și incontinența urinară. Durerea este simptomul care însoțește majoritatea suferințelor vârstnicului. Iar noi, medicii, trebuie să ne amintim de rugăciunea lui Maimonides din „*Arta magică a vindecării*”: „să nu uit niciodată că pacientul este asemenea mie, o creatură în durere”.

Capitolul al treilea al cărții abordează o temă devenită mereu actuală – comunicarea medic – bolnav – farmacist, iar necesitatea bolnavului de a-și cunoaște boala și tratamentul, de a-și crește capacitatea de auto-observație și auto-adaptare se impun, dovedind importanța acestei teme.

Educația terapeutică și relația vârstnic - medic geriatru este necesară, iar managementul echipei terapeutice se impune, așa cum bine este subliniat de autoarea Elena Marinescu.

În același capitol se subliniază și rolul medicului de primă linie în acest management al echipei terapeutice, care, în colaborare cu medicul geriatru, pot forma o bună echipă pentru păstrarea sănătății vârstnicului.

Capitolul patru al cărții se ocupă de efectul impactului Revoluției Științifice și Tehnice asupra științelor medicale, unde se notează un fapt important, și anume acela că umanismul medical nu trebuie să fie influențat

negativ, de noile tehnologii, în această epocă a exploziei informaționale și tehnice.

Acest capitol este de remarcă prin aportul personalităților medicale ieșene, în studiul gerontologiei și geriatriei, ca și în abordarea multidisciplinară a stării de sănătate a vârstnicului.

Capitolul cinci al acestei cărți se ocupă de medicina socială și sociologia medicală, căci este important rolul factorului social asupra vârstnicului, în societatea actuală, în perioada de criză economică. Suportul social este implicat, influențează vârstnicul spre o bună sănătate sau spre boală.

Astăzi este necesar a fi activați factorii terapeutici din mediu și anume: intervenția membrilor de familie în echipa terapeutică, folosirea resurselor comunitare și stabilirea legăturii medic geriatru - medic de familie și alte specialități, pentru sănătatea vârstnicului.

O altă problemă importantă și care ocupă un subcapitol este cel al deontologiei medicale, căci problemele de etică și umanism, în legătură cu bolnavul vârstnic au un mare rol.

Capitolul șase al cărții notează interreleția ecologie, societate și medicină ecologică. Capitolul este interesant, deoarece modificările climatice, „efectul de seră”, poluarea, chimizarea, industrializarea, toate duc la o deteriorare a echilibrului ecologic, care influențează negativ sănătatea, conduc la boli și la îmbătrânire.

Strânsa legătură, subliniată de autoarea Elena Marinescu, între ecologie, medicina ecologică și vârstă, este bogat documentată și argumentată. Toate bolile cronice în care dezechilibrul ecologic are mare rol, conduc la îmbătrânirea precoce.

Valențele și tendințele în științele medicale contemporane sunt de prevenție în medicina socială actuală, valabile și în Gerontologie și Geriatrie și sunt bine prezentate în **capitolul șapte** al cărții. Interrelația dintre Clasic și

Modern în viziunea Medicinii ieșene este, de asemenea, frumos punctată într-un subcapitol.

Sublinierea opiniilor unor mari personalități, precum Acad. Const. Bălăceanu - Stolnici, Prof. univ. Dr. Gh. Chipail și alții, este motivată, dat fiind aportul acestora în studiile de Geriatrie și Gerontologie.

Autoarea nu este la prima carte, fapt reamintit și dovedit în **capitolul opt** al cărții și demonstrat de aprecierile elogioase ale nenumăraților recenzori.

Considerăm că, prin tematicile numeroase și abordarea largă, multidisciplinară, privind vârstnicul, de la patologie la studii de sociologie, ecologie, relația medic geriatru – vârstnic – medici de alte specialități, cartea autoarei Elena Marinescu: ***GERIATRIE-GERONTOLOGIE - TEME FUNDAMENTALE. STUDII INTERDISCIPLINARE MEDICO-SOCIALE*** este necesară fiecărui medic din orice specialitate și multor specialiști din alte domenii și o recomand.

Prof. univ. Dr. Georgeta Sinițchi
Universitatea „Apollonia” Iași